

Діло

Виходить що-дня рано крім понеділів.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринна 10, II. пов.
Конто почт. шадл. 26.726.
Адреса тел.: „Діло—Львів“
Число телефону 261.
Рукописів редакція не звертає.

ПЕРЕДПЛАТА

в Австро-Угорщині:
місячно 270 К.
чвертьрічно 8—
піврічно 16—
щорічно 32—
у Львові (без доставки):
місячно 240 К.
чвертьрічно 7—
піврічно 14—
щорічно 28—
За зміну адреси платити ся 50 с.

Ціна оголошень:

Стрічка петитона, двохшля-това 40, в надстані 60, в оповістках 80 с. в редакційній часті 1 К. Подвійна стрічка в інших і зручних 150. Некорольові стрічка 1 К. Сталий оголошені за окремою умовою.
Окремі приклади копій у Львові 10 с. на провінції 12 с.

Видав.: Видавнична Спілка „Діло“.

Начальний редактор: Д-р Василь Панейко.

Львів, 25. січня 1917.

В окремій телеграмі дуже рішучо дementували наш віденський дописувачев розвівані в українським громадянстві слухом і друком зазевненя, що відокремлення Галичин, заповідженого письмом бл. п. імператора Франца Йосифа з 4. листопада 1916 р., буцім-то усунена. Коли взяти під увагу загально відому обставину, що відомости нашого віденського дописувача походять а жерела поважного і певного, то не будемо віддавати ся самообманови, що—так собі, розмірно легко і швидко наступив у нашу користь разкальвий зворот у тих принципах державної й міждержавної політики, які проголошено пам'ятного дня 4. листопада. Настав не зворот, а тим менше зворот рішучий, а проявилась хіба тільки зміна темпа розвитку деяких процесів, про які нині ще не можна публічно говорити.

Що а події, які відбуваються за кулісами великої політики, видобудеть ся тісними щілинами на світло дня, се пильно вотре наш днешняк для відома українського загалу — так знайдуть наші читачі й нині кілька вказівок про час і про спосіб переведеня відокремлення Галичини. Що поза сим пускаєт ся в український загал — се означає не політичну дійсність, а в воно тільки стилистичний зусилем представити ніби чисте золото сиравадішних фактів — писані, на жаль, ще на воді наші бажаня.

Яку ціль можуть мати такі вперті за-свокоуваня українського загалу, не хочемо здогадувати ся. Одно певне — і що-до сього нікто таєрвий в нашої суспільности не буде сумнівати ся: що інтенсивність відпору українського громадянства від сих усвокоувань не зросте.

А тимчасом напруженість наша позавна росте, бо не сталось доси ніщо таке, що уразило б нас — розпливатись у самовдоволеню.

Українська конференція з правительством в справі відбудови краю.

Від власного постійного дописувача.

ВІДЕНЬ (Вл. тел.). Під проводом д-ра Костя Левицького була в понеділок делегація Української Парляментарної Репрезентації і „Сільського Господаря“ у президента міністра гр. Клям-Мартініца і міністра апровізації Гефера. Предметом конференції з обома міністрами бу-

ли справи відбудови краю, піднесена рішучість і акції вижаленя.

Від власного постійного дописувача.

ВІДЕНЬ (Вл. тел.). Вісти, ширені устно і в пресі, ніби-то відокремлення Галичини вже зовсім усунена, позбавлені всякої основи.

Політика кабінету гр. Клям-Мартініца.

Привернене конституційних відносин. — Австро-угорська угода. — Час і спосіб переведеня відокремлення Галичини. — Відокремлене Галичини і права українського народу. — Відокремлене Галичини і Чехи.

„Pester Lloyd“ в кореспонденції з Відня подає отсі інформації про політику кабінету гр. Клям Мартініца, одержані кореспондентом „від особи, обзнакомленої з інтенціями президента міністрів“:

Коли днешники й політики подають найрізномоднійші вісти про політику кабінету гр. Клям Мартініца, ломлячи собі голову, яка властиво є політика сього кабінету, то се зовсім зайва праця, якої в теперішних воєнних часах ліше було би собі заощадити. Адже кабінет гр. Клям-Мартініца ніколи не робив тайни зі своєї політики і зараз при обняту правління оголосив програмову заяву, з якої всі люди доброї волі могли довідати ся про те, що їм треба знати.

Отже знаходимо там передовсім заяву правительства, що воно без застережень стоїть при конституції і тим самим буде старати ся привернути конституційні відносини. Ся заява розумієт ся сама собою і тому могла дуже добре віддастись, однак зложено її нарочно в як найрішучійшій формі, бо часть публіки — хоч зовсім несправедливо — вважала себе в праві приписувати одному давнішому правительству протиконституційні тенденції.

З обітничі привернення повних конституційних відносин, які перервано вже перед вибухом війни через відложеня парламенту, а по вибуху війни через замкнене сесії, випливає з природи

рочи воля правительства визволити парламент а омертвіти і уалібнити його до правильного функціонуваня. Що се не може стати ся з нині на завтра, мусить признати кождей політик, який хоче, щоб його брати поважно. Тому президент міністрів говорив про „моцнен дороги до парламенту“, про твореня конечних умов до сього, і можна зазевнити, що на скільки сил і часу правительства не забирають справи вижаленя, які передовсім мусять бути поладжені, і вкучі воєнно-господарські справи, то справа парламенту є тою, яка в першій лінії займає правительство.

Президент міністрів навязав зносини з великими партіями парламенту, конферував з їх провідниками і пізнав їх погляди і бажаня. Тепер правительство знає, чого хотять партії і як уявляють собі переведеня своїх змагань. Отже буде ділом правительства рішити ся на таке поступоване, щоби з успіхом, себто без ніякої журн, що може наступити невдача, відновити парламентарне житє. Калсидарний реченєць скляканя парламенту ще не є означений, що треба ствердити з огляду на подавані в днешниках ріжні реченці. Однак треба пригадати, що монарх ще в падолисті м. р. дав припорученя поробити зарядженя потрібні для зложеня присяги монарха на конституцію, та що теперішнє правительство в своїй першій заяві проголосило як свою задачу поставити внесенє в цілі слов-

Із соціології політичних партій.

(Ковель).

Часто говорять про „буржуазні“, робітницькі партії. Такий процес іде з двох боків. Раз тим, що одиниці, видвинені з пролетаріату ма проводирів, разом із сим у своїх економічних і духових потребах стають в одну пару з буржуазією. Друге тим, що блеск пролетарського руху притягає в його ряди синів буржуазії, котрі з правилами стають на чільних позиціях соціалістичних партій. І не треба бути безумним визнавецем історичного матеріялізму, щоб заважити, що із зміною пролетарських економічних відносин на буржуазні зміняєт ся також політична й суспільна перспектива даних одиниць. Се не їх злюба, а об'єктивна конечність.

Можна би безконечно більше наводити таких явищ і тез. Усі вони показують одно: нігде а природне сплетенє демократичних течій в суспільности з течіями протидемократичними, безсервирне змаганє двох протинних стремлень людської волі. Наукові противники демократії бачать у сім найсилнійший свій аргумент проти демократичного принципу, проголошують абсолютне заперченє демократії природним законом, оснований на тім „законом“ свої аргументи на монархію, аристократію та иншими формами олігархії. Неваж така абсолютна правда

справді по стороні противників демократії, реакціонерів усякого рода й барви? — Вернімо ще раз до конкретного випадку.

Обговорюючи свого часу події в таборі польських людовців, автор сих уваг писав у „Ділі“ між ин. таке:

„Суперечка між управою людової партії, веденою п Стаїнським, і партійними малоконтентами має визначний теоретичний інтерес. Лідер людовців, котрому навіть найлютіший ворог не міг би зробити докору ізза надмірної субтілности в зверхніх виступах і енуціяціях, своїм криком: „малчать і не розсудять!“ на адрес опозиції в брутальній і наглядній формі дав вислів загальному явищу з обсягу громадянського житя, старій як світ боротьбі між олігархічними тенденціями в суспільности й демократією. Се в усіх народах і часах пекуча проблема демократії. З противства до вануючих відносин родить ся опозиційний народний рух та виднаєт ся на своє чоло, як вислів своїх ідеалів і змагань, одиниці та колегіальні репрезентації — партійні ексекутиви, начальні ради, посольські клуби. Їх рація й первісна мета: виконувати й висловлювати волю загалу своєї партії. Однак згодом виявляєт ся в головах провідників стремління статись чимось більше, ніж простим „знарядом“ демократії, виконавецем волі більшости, яка — до того — тепер представляєт ся їм уже не конче так дуже розумною й мудрою, як ранійше. Психологічно зовсім зрозумілий зріст особистої самосвідомости в у-

мах „лідерів“, членів ексекутив і клубів, доводить до того, що вони почувають у собі „непомилність“ у веденю сираз своєї партії та з більшою або меншою неохотою глядять муть на тих своїх соопартійників, які мають инший погляд на партійну практику. Тоді ин. Стаїнські крикнуть: молчать і не розсудять!“

„І прийдецьт ся в нутрі демократичної партії а воно переводити боротьбу за свободу слова, за волю критики, змагати ся проти догми лідерської непомилности. — в самім нутрі демократичної організації пробивати шлях найелєментарнійшому принципowi справедливої демократії: праву на критику й контролю публічної діяльности провідирів, критику й контролю, яка стаить характерн, образуєт ума та дає запоруку житя й розцвиту ідейних, суспільних і політичних течій.“

„Споконвічне питанє про останнє: чому? людських порядків і діл, споконвічний конфлікт між демократичними й олігархічними струями в суспільности, пробивають ся у теперішній внутрішній кризі польського людового сторонництва. Вони — вічні проблеми й труднощі кожної демократичної організації.“

Справді! За висказом великого історика Момзена, що демократія засадо сама себе нівезить, видинаючи із себе олігархічний сил, — є багато правди. — може шля правда. — Справедливу оцінку сього може колись принесе якийсь світогляд, котрий не попадаючи а суспільну розлуку, безумовно признаєт би роль тивізм усяких наукових і політич-

немає того приворочена. З цієї причини, як також тому, що в першій половині цього року виганяють посольські мандати і треба заадагелідь поробити законні зарядження, треба ждати скликання парламенту в недалекому часі, очевидно по утворенню конечних умов.

Побіч справ вижидання, для яких на внесення президента міністрів покликано окремого міністра, що є доказом, з якою енергією теперішнє правительтво приступає до поладження цієї справи, і побіч справи скликання парламенту стоять тепер на деннім порядку економічні переговори з Угорщиною. В цій справі можна сказати, що договори між гр. Штірком і гр. Тисою слугують основою також теперішніх переговорів. Однак що до подробиць є ще ріжніші, над якими власне радить ся. Є певна надія, що ці наради дадуть вислід, корисний для інтересів обох сторін.

В конференціях партій з президентом міністрів обговорено також докладно, з найріжніших становищ, галицьке питання, при чім провідники партій означили докладно свої погляди про час і спосіб переведення цієї справи. Супроти інших істій треба ствердити як річ самозрозумілу, що правительтво стоїть при царських письмах з 4. падолиста м. р., в яких заряджено розширене автономії для Галичини. (В цій справі звертаємо увагу на телеграму такого самого змісту від нашого віденського кореспондента. — Ред.) Однак треба пригадати, що власне в тім письмі активоване нове політично-адміністративне ядро в Галичині звязане з тою хвилею, коли повстане нова польська держава. Сей уступ письма є міродатний для часу плянованої реформи. А що до способу переведення, то для галицького питання так само, як для угоди з Угорщиною, є міродатна програма завдяки правительству про привернене конституційних відносин.

"Schiele'sche Zeitung", яка належить до поважніших газет Німеччини, містить п. н. "Die Ukraine" передмову, в якій характеризує коротко положення України в Росії і Австрії, їх національні амагани супроти Росії і Польщі, констатує, що в теперішній війні український народ в Австрії поставив до боротьби всю свою силу і українські полки належать до найліпших в монархії, і пише з приводу актів 5. падолиста м. р.:

Вони боять ся придалення свого політичного життя, усунення з центральної законодавчої тілі і повільної полонізації через унеможливлене національної освіти підрастаючої молодіжці. Що вони не є також вдоволені границями самостійного польського Королівства, доки не будуть утворені національні гарантії для тамошніх українців (ми стоїмо на тім, що українські землі не повинні ввійти в склад польської держави!) — Ред.), се зрозуміле. Що до їх потреб в Галичині, то Австрія зборється ся числити ся з ними, що є найліпшим доказом, як тут масть ся на увазі всі наші. Нехай би Росія пішла за сям приміром і перший раз в своїй історії здійснила гарні слова антанту! З природи річи повне поладжене українського питання є хвилею для Австрії подібне з труднощами, бо части Східної Галичини є воєнним тереном і будучі границі не є відомі. Та вже нині є певне, що будуче правительственне предложение про відокремлене Галичини углядатимуть всі добре набуті права

них ідеалів, — колись, бо досі такого світогляду в нас, захоплених боротьбою, нема. Тимчасом стоїмо на сям, що демократія — ідеал, такий ідеал, само амаганс до якого дуже корисне кожній суспільності. Кожний демократичний рух викликає з сірої юрби — часто проти волі провідників — цілий ряд чільних одиниць, котрі з принципу або з інстинкту раз у раз наново „ревідують“ старі авторитети, наглядують їх діяльність і запобігають осягати неодолюму хвилею. Демократія вістає ся ідеалом кожного молодого, народного руху, і се — не тому, наче б народна маса не могла помклятися, а тому, що справдішній демократичний порядок захоує кожного до діяльності й критики та дає запоруки проти скликання без порівнянн певнішої ніж аристократичний або бюрократичний лад у якому увага на авторитет „власть імушних“ вдержує при житті й плаєє разом і лихе і добре.

Можливо як найтіснійше обмежене олігархічних течій і наклонів усе буде метою тих людей, котрі хотіли б бачити при громадській діяльності як найбільше число талановитих одиниць, які навіть серед недосконалих демократій мають змогу вибитись своїми здібностями з сірої людської юрби, коли тимчасом навіть під „доброю“ аристократичною системою їм така можливість була б заперта.

в. п.

України. і проєкт польського кола мусить бути власне що до цього значно змінений. Яким способом подбасть ся про Українців в занятих російських областях, ще не рішено, хоч і тут дасть ся Українцям відповідні запевненя. Визволяючій народи Росії на примір — і на журу."

Віденська „Rundschau" в ряді голосів з приводу відокремлення Галичини (ми в свій час наводили звітні голос пос. д-ра Егена Левинського і голос з айскових кругів) приносить уваги царського радника Пеніжека, віденського кореспондента молодого-чеського дневника „Narodni Listy".

„Так аване відокремлене Галичини — говорить він — не є тепер актуальним питанням. В царських письмах говориться ся про нього так само мало, як про виключенє польських і українських послів з Галичини з австрійського парламенту. Є се радше тільки заповідь, промеса без поданих дня тгнення і вигнання. А вже найперше мусить бути вироблений проєкт, предложений парламентом і там прийнятий більшістю двох третин. Тимчасом нині ніхто не може сказати, чи для цього буде така більшість. Се буде залежати від змісту проєкту і від того, чи те, що Галичині, буде дане також іншим країям. Трудно допустити, щоби прим. Тирольці дали Галичині більший вимір автономії, а самі вдоволили ся меншим. Про вплив на другу половину держави не хочу говорити, хоч той вплив неминучий. Також про те ні, що таке

уладжене Галичини означає вступленє на таку дорогу утрулованя країн супроти монархії, яку всі країні автономістичні і федералістичні можуть тільки повитати.

Панове з Німецького Національного Союзу хотіли би урядити ся дуже вигідно. Вони числять, що в палаті послів на 516 голосів відпаде 108 Славян з Галичини, наслідком чого уклад сил так змінить ся, що над 230 Німців буде мати супроти себе німецьку меншість. На сям обчисленю опирають ся всі їх наші, дождання, спекуляції. Не можна промовчати одного симптому, який тепер виступає по німецько-національній стороні. Є він дуже характеристичний. Се справді характеристичне, що з той сторони домагають ся відокремлення Галичини не в інтересі держави і не в інтересі Галичини, тільки ставлять се як домашнє одної часті негалицької народності, отже виключно з егостичного інтересу, з жаждою панованя і властї Німців супроти Чехів і Словинів. Відокремлене Галичини, як його хоче Німецький Національний Союз, має бути тільки способом до їх цілі.

Чи християнсько-соціалній підуть тою самою дорогою, не хочу в се входить. Однак одно треба сказати: що не одні дім з карт завалить ся, бо по війні, в якій всі народи Габсбурської монархії проливали кров і вносили жертви, противило ся би життєвим інтересам монархії видати її самовладді деяким груп."

Чому побито Ромунію?

Ромунія сама рішкля ся на війну. — Братіяну уповало на нейтральність Болгарії. — Пляни Братіяну — Чисельна перевага ромунських війск — Сили Макензена і Фалькенгайна — Воєнна нездібність ромунської армії.

Вірджініо Гаїда, петроградський кореспондент Італійського дневника „Stampa", пише в своїй кореспонденції про причини ромунської невдачі ось що:

Ромунія почала війну, рішивши ся на неї сама та вибравши сама відповідну для себе хвилю. Ні Італія, ні Росія не напірали на Ромунію, щоби вона рішила ся. Ромунія довгий час стояла в постійнім порозуміню з Італією та вкінці Італія виповіла війну, не повідомивши про те перед тим Ромунію, що викликало в Букарешті лихе вражінє. Також Росія здержувала ся від всякого натиску. Сазонов, що правда, підготовлював вступ Ромунії, та Штіркер поведив ся в тій мірі здержливо; шеф генеральною штабу Алексєєв був прямо противником ромунської інтервенції. Найбільше побивав ся Бріян за ромунською інтервенцією, хоч і він не послугував ся ніякою пресєю; Бріян налізав ся велики користі від спідіяльності ромунських війск з орієнтальною армією антанту. Безпосереднім приводом, що спонукав Братіяну до виповідження війни після цілорічної проволочки, було вражінє, яке викликала сфеназва Брусілова та висадженє на сушу в Солуні Італійських війск, а далі: пересвідченє про побіду антанту і відомости про невдоволенє в Болгарії і на Угорщині. Причинили ся до цього рішеня і чутки про велику намірену офензиву Гинденбурга в Галичині і на Буковині, якою — мовляв — мали піти осередні держави на Бесарабію і відрізати Ромунію відтак від держав антанту. Про спідіяльність ромунських війск з війсками антанту мав Братіяну свій окремий погляд, який стояв в прикрім противенстві до пляну антанту. А саме Братіяну числя на те, що Болгарія у війні Ромунії проти Австро-Угорщини останеть ся нейтральною та не дав ся вівести від той думки погрозами австро-угорського посла в Букарешті, що Болгарія стане до війни з Ромунією. Братіяну міркував, що Болгарія не має ніякого інтересу у війні проти Ромунії, о скільки Ромунія сама не пічне неприятельських кроків. Відповідно до того ромунський прем'єр після початку війни з Австро-Угорщиною удержував добрі зносини з Болгарією; він сподівав ся відорвати Болгарію від осередних держав та таким чином запевнити Ромунії дипломатичну побіду, яка дозволила би йому вступити триюмфатором на мировій конференції. Болгарія пособдила тій грі, складаючи усеконуючі заявки через Радославова і наслідника престолоа Бориса. Братіяну так був захоплений своїми міркуванями, що навіть відмовив предложеному антанту, щоб вислати помічну армію проти Болгарії.

Братіяну не прихилив ся тепер до російського проєкту, щоби вислати російські війська через Добруджу на Болгарію. Будучи забезпеченем південної границі і вже здійсненим забезпеченем буковинської границі, яку держали російські війська, сподівав ся Братіяну уможливити сконцентрованє влого ромунського війська в одинокій фронті, в Семігороді. Держави антанту знов, далекі від того, щоби віддавати ся ілюзіям Братіяну, не добачували ніякого приво-

ду, щоб журити ся судьбою Ромунії, бо вони знали добре про малу скількість війск, яку міг почвирний союз післати до Ромунії.

Із своєї армії, яка найвище має 700.000 люда, могла Туреччина тільки малу частину післати проти Ромунії. Болгарія, ослаблена і вичерпана попередніми війнами, могла в Добруджі помагати осередним державам також тільки малими відділами. Німецько-болгарсько-турецька армія, оперуюча над Дунаєм, могла мати найбільше 100.000 жовнірів. Також Фалькенгайн не розпоряджав більше як 90.000 людий. Ромунія отже мала подвійну, ба й потрійну перевагу над неприятелем, як се впрочім опієся виявило ся. Похід на Букарешт почав Фалькенгайн трома дивізіями, кожда з них по три полки, а проти него стояло 10 ромунських дивізіій, кожда з чотирма полками. Але ромунське війско не відповіло ніяким вимогам, які ставить ся до армії в полі. Йому з початку війни недоставало всього: воно не мало ніяких польових телефонів, техніка стрільцьких ровів була йому невідома. Богато генералів виявило себе нездібними, а е-тальна служба не дописувала. Цілий корпус під Оршовою попав ся в неволю, бо не одержав приказу до відвороту. Про проломане ромунської оборонної лінії в Волощині донесено Росіянам, що били ся на лівім крилі о півтора дна за пізно, так що наслідком того 4000 людий пішло в полон.

Побіда Макензена і Фалькенгайна — кінчить петроградський кореспондент — є в меншій мірі вислідом німецького напруженя сил, як непредвидженої і необчислимої слабости Ромунії. Тому за невдачу Ромунії не відповідає антант, який тепер мусить зреорганізувати ромунську армію.

Приготованя Англії до рішаючої боротьби.

РОТТЕРДАМ (Прив. тел.) З Лондону доносять сюди: Невіль Чемберлен, генеральний директор уряду національної служби, сказав у своїй промові, виголошеній на зборах національного союзу роботодавців і робітників в Бірмінгем, отсе: Від того, що ми довершимо в найближших тижнях, буде здасть ся залежати, чи ми побідимо сеї весни, чи будемо се мати війну через четверту зиму. Закон про обовязок військової служби поставив в рядях армії всіх одорозих, по жкой зліпних мушун, а тепер коларові і фабрики мушуні мусять їх одержати ще більше. Се є моїм завданням. Ми мусимо з краю добути потрібну скількість гроша і мушуні та вдержати на відповідній висоті наш курс заграницею. Се величезне завданє zorganizувати відповідно до того край, та я сподію ся, що се нам поведе ся. Край мусить зрозуміти, що правительтво з усею повагою бере се до діла.

Тіса про права національності.

БУДАПЕШТ. (Тко.) В угорській палаті послів пос. Мартин Льоваші (фракція Кароля) інтерсплював, що правительтво готове робити в



нім напрямі, щоби проголошені в письмі Вільсона принципи були основою мирних переговорів.

Президент міністрів гр. Тіса заявляє, що згідно з послідовною мировою політикою і становищем монархії супроти війни та мировою акцією, яку розвела монархія в послідовний час, можна тільки з симпатією позитати всякі змагання заляд привернення мира. Тому ми готові вести далі тиміну поглядів з правительством Сполучених Держав в справі мира. Природно, що вона мусить бути ведена в порозумінню з нашими союзниками.

Президент Сполучених Держав в письмі робить різницю між відповіддю осередних держав і відповіддю їх неприятелів. Почвірний союз заявив, що готов почати мирові переговори і при переговорах поставити такі умови, які на його думку можливі є до прийняття для неприятелів і можуть бути основою тривкого мира. Однак мирові умови антанту, наведені в письмі до президента Сполучених Держав, означали би поділ монархії і турецької держави. Відповідь антанту є стже урядовою заповіддю війни, яка має знищити нас і приневолює нас до боротьби з найбільшим неприятелем так довго, як довго існує така ціль у неприятелів. Серед тих обставин нема сумніву, котра група держав є перешкодою для мира, а котра своїм становищем наближає ся до поглядів президента Сполучених Держав.

Гр. Тіса відчитує поодинокі уступи письма Вільсона і говорить: Доки держави, ведучі війну з осередними державами, не змінять суцню своїх воєнних цілей, так довго існує невірнване протівенство між їх становищем і мировими цілями президента Вільсона.

Що до національного принципу, то гр. Тіса не хоче торкати тої теми, чи Англія і Росія мають моральне право підчеркати право національностей в рамках мира, який зніщав би угорський нарід і видав Турків над Босфором на левську російського панования. Ціла публична опінія угорська бажає свобідного розвитку народу. При творенню національних держав може бути прикладений в ціль повноті принцип національності тільки там, де дані народи живуть серед виразно поведених меж етнографічних, у великій масі, на області, яка надає ся до утворення держави. На областях, де живуть мішані племена і народи, є неможливо, щоби кожне поодинокє племя творило національну державу. Так можуть повстати тільки держави без національного характеру, або на тій області витискає своє пятно нарід, який перевищує інші числом і значінем. Серед таких відносин неможливо є приміненє національного принципу тільки в спосіб, означений Вільсоном: „Треба дати кождому народови заперуку жити, віроісповідання та індивідуального і суспільного розвитку.“ Те домаганє ніде не переведене в діло так, як в обох державах монархії. Тому монархія солідаризує ся зовсім з домаганями, поставленими президентом Вільсоном і буде стреміти до того, щоби в області, які безпосередно з нею межують засада та була здійснена. Вірні нашій традиційній політиці і мировій акції, ми готові зробити все те разом з нашими союзниками, що запевнить народам Європи благословенє тривкого мира.

Палата прийняла ту відповідь до відома.

Преса антанту про письмо Вільсона.

ЖЕНЕВА (Тко). Паризькі дневники приносять незвичайну вагу та історичне значіне письмо Вільсона, однак думають, що предложенє в тій формі є неадекватним сном, бо Вільзон опирає ся на погляд, що всякі теперішні питання будуть розязані. Загалом дневники годять ся на формулу про основу будучого мира, але застерігають ся проти мира без побіди.

ЛьОНДОН (Тко). „Morning Post“ пише: Вільзон предкладає інтервенцію, яку Американці відкинули в часі домашньої і єспанської війни. Доводивши на зломанє нейтральності Бельгії, признав Вільзон, що нарід має право зломати прийняті на себе обов'язки. Се є зловіще для його теперішних побігів.

„Times“ заявляє: Приняти предложенє Вільсона, коли осередні держави уважають договори кузем паперу, значило-би лити воду на неприятельський млин.

„Daily News“ висказує думку, що письмо Вільсона є дальшим кроком в здійсненню надії Європи; воно не припінає того здійсненя.

Треба вжити, а час виявити, чи ми наблизили ся до мирової конференції і тривкого союзу на родів, про який говорять Вільзон.

НОВИНКИ.

Львів, 25 січня 1917.

— З театру. Д. 19. с. м. виставлено прем'єру Д. Лукіяновича „Жертвою?“, драму в 3 діях. Подія драми розіграла ся в родині Чаплинських. Вдова Чаплинська виховала свого сина далеко від родинного дому, щоб до 30 го року зати зберігати ся перед ним тайна, що його батько і діди змирили на 30 му році, то від суїци, то від автосугестії. Приспіваний на кілька місяців приїзд сина нівечить її план і пращу, бо син про все дізнав ся. Щоб його, здорового, ратувати, каже йому мати, що він нешлюбний син. Та тоді він, що боготворив маму і був перенятій пітязом до батька, покинув за те її і родинний дім. Що його наречена спровадила його назад на родину, але зараз після того мати змиряє. Перед смертю передала вона синові гетьманський меч, а яким у руші—по родинному заповіту і традиції—Чаплинський добує Україну волю. О скільки автор, нагороджений оплесками публки, зумів суцільно перевести в своїй поезії поставлений психологічний проблем, про се має висловити ся літературна критика. На сім місці підчеркнути хибя, що родову традицію і заповіт про гетьманський меч плекає аристократична, поміщицька сім'я. Через жінок і Танського той рід виводить ся від Семена Палія, гетьманський меч, що переходує ся в родині, походить від Богдана. Підірвану силу родової шляхти скріплює демократія, наречена, потім жінка молодого Чаплинського, яка проти засади старої Чаплинської: „жити для сповнюваня і сповнення обов'язків“ підніосить клич: „де наше право?“, ціль життя в нім, а не поза ним. Публка зробила своє, бо наповнила салью по берези, „Укр. Весіла“ поділа про нові, стилеві декорації. Натомість театральна дружина мусить скористати ще з досвіду при першій виставі: тоді на другій особі виступляє пластичнійше, важні моменти будуть належито підчеркнуті, а то з'являть ся і суцільна кресція головних осіб драми. — С. В.

— **Нова дирекція Українсько-руської Видавничої Спільни**, вибрана на загальних зборах, відбула дня 23. січня перше засіданє, на яким уконституувала ся так: д-р С. Голубович, голова; д-р М. Лозинський, заступник голови; д-р Ів. Раковський, ліквідатор; Вол. Гнатюк, секретар і редактор видань; Вол. Дорошенко, касієр і заступник редактора. Заразом переведено дискусію над фінансовими справами товариства і постановлено поробити заходи для придбаня фондів, потрібних на покриття коштів задуманих видань. Ухвалено відновити обі серії книжок, більшу і меншу, та прийнято для них цілий ряд творів, причім показала ся потреба поновного виданя деяких вичерпаних вже книжок. Звертаємо увагу, що Видавнича Спільна, се товариство на уділах, та що до неї можна приступити кождого часу. Один уділ вносить 50 кор. і може бути сплачуваний ратами по 10 кор. Високе виносить 2 кор. Кождий член може мати довільне число уділів. Видавнича Спільна приймає також гроші на шадницю. У всіх грошевих справах належить звертати ся до касієра В. Дорошенка, у всіх видавничих до секретаря В. Гнатюка (Львів, ул. Чарнецького, ч. 24).

— **Грошеві підмоги громади м. Львова.** Передвчєра відбуло ся під проводом правит. комісаря Грабовського засіданє магістрату, на яким признано отсі грошеві підмоги: окружному львівському союзному Т. S. L. субвенцію в квоті 8,900 Кор., Товариству повстанців з 1863 р. 1,600 К., польському Товариству „Орґанко“ в Видні 240 К., академічному Сенатові з приводу обходу сотної річнни університету 1000 К., вкінці видавничому комітету памяткової брошури по актї з 5. падоліста підмоги в квоті 200 К.

— **Суд повітовий в Галичі.** Президія львівського висшого п. к. суду кращого переказала тимчасово, аж до реактивованя суду повітового в Галичі, справі суду повітового в Галичі в повнім крузі ділана суду повітового в Войничові. Дотесненя карні за алочини, провини і переступства в округі суду галицького належить вносити безпосередно до суду повітового в Войничові. До тогож суду належить різнож відставити особи придержані органами публичного безпеченства.

— **В справі убогих.** Нам пишуть: В маю, чи в перших днях місяця червня 1916 р. зібрало ся поважне число Українців і Українок львівської громади в „Бесіді“, щоби застановити ся над справою зорганізованя опіки над львівськими убогими. По дискусії постановлено заступити товариство і названо його „Товариство несеня помочи бідним м. Львова ім. Івана

Милостивого“. Вибрано Комітет, який в можливо короткім часі має се Товариство ввести в житє, а навіть залучено кілька організації сей акції. Я домідав ся пізнійше, що управа тов. св. Івана Милостивого, яке заступало ся було ще перед війною при церкві св. Юра у Львові, піднесла спротив проти уживаня сей назви для сей нової організації. Як ініціатор висше згаданих зборів, не будучи членом організаційного комітету, позволю собі сєю дорогою запитати членів організаційного комітету, що стало ся з проктованою організацією несеня помочи бідним? Позволю собі ще додати, що „время люто сть і то вельми люто“. — Василь Натривий.

— **Вислід виборів до міських Рад в Польщі.** Жидівські дневники, видавані в польських Королівств, подають такий вислід виборів до міських Рад в областях, занятих Австро-Угорщиною: в Добрині вибрано 4 радних жидівських і 2 християнських, в Лодзі ініціатори без сумніву понесли невдачу, в Остріві губ. лодзьської Жиди на 9 манаатів мають 9 залучених, в Гомбні варшавського губерний вибрано 12 радних жидівських і 6 християнських.

— „Як дбаєш, так маєш“! Всім Тим, котрі поприслали аж тепер гроші 10 К на книжку відголосувати в „Ділі“, мусимо на жалт так відповісти, бо Реймонта — Мужики і Івана Ферко — „Коло смерти“ — розійшли ся і тому не можемо вислати бажаних книжок. — Маємо ще на складі книжки (гляди 4 сторона) і радимо з замовленнями поспішити ся, бо і сих вже не багато.

СПОВІДОКІ.

Український Народний Театр Т-ва „Бесіда“ у Львові. Саля Т-ва ім. Лисенка при вул. Шашкевича ч. 5.

З причин від управи незалежних Катерина опера на 3 дії Н. Аркаса відіграє ся в неділю дня 28 січня, а не в суботу, як було заповіджено.

Білеті раніше набути можна в „Народній Торговлі“. Початок о год. 7. вечером. 2—2

На захист ім. мітрополита Андрія гр. Шептицького зложили: п. Микола Пончок, захмійстер І. пол. уланів 10 К., п. Адам Данюра, капраль І. п. уланів 2 К., о. Мандичевський зі Свиньдська 20 К. — За сі жертви складають сердечну подяку СС Васильянк.

9 грудня 1916 р. звінчали ся в Преображенській Церкві у Львові Дмитро Бойко, судовий авскультант з Перемішля і Ярослава Бачинська з Бережан. 74 Б. 1—1

На волинські школи

„Львівська система“.

На необхідну потребу удержаня 25 українських шкіл на Волині, які супроти останніх подій тим дорожчі і важнійші для української справи, конечні як найскорші і найбільшійші жертви.

Мая Герасимовичівна, Львів 10 К (Дн.) Вл. д-ра Валерія Бриданана хорунжого, предсідника „Льожі в Ренесансі“ і всіх членів товариства. — Д-р Вербенець Волод. 100 К (сто) (Дн.): що найменше на ту саму квоту вкл. Генерл. алава Павлуха, генер. лікаря д-ра Ярос. Окуневського, старших штабових лікарів д-ра Ореста Зарицького, д-ра Михайла Коса, д-ра Маркіла Рожанковського. — о. Грушкєвич, Натусичі 5 К.; Впр. с. совітника Івана Негребського пароха з Ясенич сільної, о. Павла Кикту пароха Унятич, о. Александра Яцьова пароха з Медвежі, всі п. Дрогобиць, о. Стефана Козбура пароха з Цароцької п. Двертак. — Рудзінський Осип, Стара рона 5 К (Дн.); богословів: Ширбу, Пашка, Карановича, Цембалка і Давіка. — Дачько Наталія, Празківці 5 К.; Олесько Виницьку з Розбора округлого, Марію Колесову в Видні і Наталію Ткачук з Ольшаниці ад Яворіє. — о. Лозинський Осип, Сливница 10 К.; о. Марка Турчинського адміністр. в Вірку, о. Віктора Лашчака адм. в Старій солі, о. Михайла Гука адм. в Кінській, о. Волод. Данилова адм. в Посаді робот., о. Теодора Німолонича адм. в Медничих, о. Волод. Смудку адм. в Стільці белжикім. — Гутенкевичівна Катря, Стрий? (Дн.); д-ра В. Туркевича при полемі суді в Стрию, От. Йосифа Савицького, директора „Народ. Базару, Стефана Поповича фельдфеб. при к. и к. Quitt. Abteilung в Стрию, Федора Боднара при відділі плінних в Стрию, Галя Шиянова урядника каси Залічкової в Стрию. — Зофія Воробкевич з Крехович 10 К. — Гр. ка. уряд. парох, з Крехович. — Просимо сердечн приймати наші жертви на українські волинські школи. Михайло Шаран і укр. січ. стр. Микола Говязкович пішли ми між українських хліборобів і зібрали 101 корон. Заразом кличемо Україн-

дів громади Розвадова, Надятин, Стільська, Писочної, Черниць і Волі великої. — Судія Еуген Сельський, Львів 5 К (Дж.). Григорій Онуферку заступника прокуратора державного у Львові, Александра Чарницького комісара дирекції скарбу в Жовкві, Северина Левицького судю в Старій Самборі, Романа Гузара судю в Безді, богослова Левицького. — Одн. добр. Гмитрасевич Василь на доклик п. М. П. 2 К. — Цьонь Василь 5 К: Всч. о. А. Абриєвського, п. Григорія Маланчука, п. Михайла Павлика, п. Івана Угриня всіх з Якторова і п. Романа Височанського з Перегнєсова. — о. М. Гринькевич Крехів 6 К (Дж.). — Будний Ів. І. Р. 9., 20 К (Дж.) о. А. Гутковського полк. духовн. 19 п. кр. об., п. Волод. Гусака проф. гімназ. в Ланцугі, п. ну Зеню Стуткіну з Бібока, п. ну Дозю Іванівну уч. ку в Диниськах, п. Н. Гуткевича обр.т. вадит. в Любліні, п. М. Галія хорунж. при 95 п. п., п. ну Теклюсо Солжениську уч. ку на Адамівці, п. В. Флонта поруч. при 77 п. п., п. одн. охот. В. Савка при 35 п. п.

Жертв просить ся послати до кред. тов. „Дністер“ (Львів, Руська 20) ч. кн. 9888, повідомляючи коротко адміністрацію „Діла“ і вилікників.

ВОЄННІ КОМУНІКАТИ.

АВСТРО-УГОРСЬКОГО ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ
з дня 25. січня 1917.

ВІЙНА НА СХОДІ.

В армії генерала полковника Терстиянського німецькі наступаючі війська виконали успішно відариняте. Зрештою на східнім фронті на південь від Прилети не було ніде більших боєвих акцій.

ВІЙНА З ІТАЛІЄЮ І НА БАЛКАНІ.

Не було зміни.

Заст. шефа ген. штабу Ф. Геєр

з НІМЕЦЬКОГО ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ

з дня 25. січня 1917.

ЗАХІДНИЙ ТЕРЕН ВІЙНИ.

Фронт наслідника баварського престолоа Рупрехта: В Аргоа, між Анкрою й Соммою і на фронті Ени зросла боєва діяльність артилерії і метало-ок мін. Від часу до часу проходили перед позиціями до перепалок вимідних відділів. На південній схід від Беррі о Бак (на північний захід від Ренс) наступаючі пруські і саксонські війська впади до французького рову і повернули по завзятій боротьбі, приносячи взятих в полон 1 офіцера і 30 жовірів, а також 2 машинні карабіни.

Група війск німецького наступника престолоа: На горі Коимбр удало ся двома авідунам з ганюверського резервового ловаку піхоти поконати хоробрим нападом французьку позицію чисельно три рази сильнішу і вернути до власної лінії з вдобутим машинним карабіном. В Вогезах на Гільзенфіншт не едав ся наступ французьких вивідних відділів. Погода сприяла підаринням летунів.

СХІДНИЙ ТЕРЕН ВІЙНИ.

Фронт баварського князя: По обох сторонах ріки А наш наступ вдало нам в посаданє кількох російських становищ в ділі на ширині 10 км., а також 14 офіцирів і 1700 жовірів як полонених і 13 машинних карабінів. Сильні противістали спрвадженних резерв не могли перешкодити нашому наступу. На захід від Луака наступаючі війська ренських полків здержали ся до становища в селі Семерніхи і привели вадити 14 полонених.

Фронт архикнязя Йосифа: В покритих снігом горах повторюють ся щодня перепалки під'їзів, а тільки зрідка огонь артилерії стає сильнішим. Між долинами Касіну і Путиж забрано неприятелєви 50 полонених.

Група війск Макензена: На ромунаській річці при острім морозі панував загалові спокій. Здоля Дунаю гарматний огонь з берега на берг і перепалки передних сторожий.

Фронт Македонський: Огніві атаки в луку Черни і перепалки без значіння в долині Стружи.

Перший ген. квартирмайстер Людендорф.

ГЛЯДАЮТЬ СВОІХ.

Хто знає адресу Аларія Дембідського в Штрич, пошт. Станіславіа, що був при к. п. к. Int. Slv. 23. Feldkomp. V. Zug 3 вадити мені ласкаво подати від адресою: Півдо Дембідський, евакуований в Штрич, а тепер перебуває в Чертоши п. Журавно. 65 3—4

Лтн. Др Дмитро Юрєвич — Ledström El. Baon Nr. 314 k. п. k. Feldpost 124 — пошукує брата Антона. 74 А 1—1

Хто знає, де в Георгії, або брати Михайло і Ілля, яких Х був вах. жанд. в Калушіві, чи лить ласкаво мені зареє сати ввати. — Евгений Йосєл, жінка секретаря в Серету, тепер в Словську п. н. Медичні (ад Дрогичев). 76 1—3

Оголошення.

НОВІ ЛЬОСИ Австр. Черв. Хреста на годинку оціно 33 К на силата 3 льосів за 19 К в 38 ратах по 5 кор. Перша рата в стемді 8 кор. 50 сот., дальше по 5 кор. — Право гри в ає: лютого. Головна вигр. 500 000 К.

ДИМ БАНКОВИЙ VIIA 7—7
SCHÜTZ I CHAJES
Львів, пл. Маріїська 7.

Відралий денний (бльочковий)

КАЛЕНДАР на рік 1917.

Ціна К 1-20, з пересилкою К 1-51 (5 шт. К 1-10, 10 шт. 12-50), висилає по надісланню готівки.
А. Опиш, Львів, Кадецька 4. 13 11—20

опуст 25% на машинах

можуть узискати господарі, що понесли страти через війну, купуючи

в КРАВНИЙ СОЮЗІ

Господарсько-торгзельних Спілок у Львові, Зіморевича 20.

Опуст уділяє п. к. Намісництво, взори подань висилає Союз на жаданє. Господарські спілки для спільного уживаня більших машин можуть одержати ще дальші полєкші що до силати ціни купна. VI K 2—2

Українські молитвенники:

I. „Хвалите Господа з Небес“ гарного формату, звиш 750 сторін друку, є найновішим молитвенником в чистій народній мові.

Зміст молитвенника: Щоденні молитви ранішні і вечерні. Найважчіші пісні з вечерні і утрєні. Літургія св. Іоана Золотоустого. Образець Тайни покаяня. Молитва перед і по сповіді, перед і по Причастю. Молитви на час Великого посту і на більші свята. Азафисти, тропарі кондаки воскресні, щоденні і на більші свята. Найбільша збірка коляд і церковних пісень. Пасхальна таблиця.

Молитвенник друкований гарними черенками на білїм тривім папері коштує: 1) В переплеті з плюшу або шкіри зі золоченими берегами і футералом К 9-00. 2) В переплеті в полотно з мармуровими берегами К 4-00. V. П.

II. Малий молитвенник народною мовою, малого догідного формату.

Опралнений цілий в полотно з витискачми 1 корона.

Молитвенники можна дістати за попереднім надісланєм грошей: в Канцеларії Товариства „Пробачта“ у Львові, Ринч ч. 10. До замовленя доплачуєт ся 45 сот. на пересилку поштовою. 2—2

УКРАЇНЬКА КРАВЧИНА — Львів, вул. Градівчич 9. І. под. — закупує суохі дамські по уаіркованих цінах. 2—1



Гляди новинку в книжках „діла“.

Як дбаєш

так маєш!

ПРЕГАРНІ КНИЖКИ

— о ПОЛОВИНУ ДЕШЕВШЕ —
всі вичислені книжки коштують тільки

7 КОРОН 7

- А. ФРАНС: Боги жаждуть крови 2—
- ВОЛОДИМИР Б.: Латачки, опов. 1—
- В. Г. ЗЕЛІГЕР: Синя фльота, світова повість. Часть I. і II. Переклад М. Лозинський 6—
- М. КОЦЮБІНСЬКИЙ: Листи до Володимиря Гнатюка 1-50
- Д-р А. КРІСТЕНЗЕН: З філософії політики переклад Д-р М. Лозинський 1-80
- Б. бр. НОЛЬДЕ: Автономія України з історичного погляду. В перекл. і з передм. М. Залізняка — 40
- „Russica“ оповідки в статі 1-60
- М. ГІЙО: Проблеми сучасної естетики. З фр. на мови перекл. Др Щурат 1-60
- ЛЕОНІД АНДРЕВ: Семеро повістених переклад В. Симоновича 1—
- НАШІ ХРИСТІАНСЬКІ СУСПІЛЬНИКИ — 50

Замовляти: „діла“ Львів, Ринч 10.

ПОРТО 80 сот., на Feldpost-и 1-50

Повідчнені книжки з 50% опусту можна замовляти

Купуйте і замовляйте і

КАЛЕНДАРЕЦЬ „РУСАЛКА“

и Ціна: штука 30 сот. (почт. 35 сот.) и 10 штук з почт. оплатою К 3-00

| | |
|-----|-------|
| 25 | 7-20 |
| 50 | 13-50 |
| 100 | 25-00 |

Від 25—100 шт. поручено (рекомендовано).

Вже проданє ся відралий календар на р. 1917. Ціна 1-20 К., з пересилкою 1-50 К. 23—15. Замовленя приймає: А. ОПИШ, Львів, Кадецька ч. 4.

ЦИБУЛЮ КОШАМИ

від 50—60 кг по ціні К 1— за 1 кг висилає на провінцію

КРАВНИЙ СОЮЗ
Господарсько-торгзельних Спілок у Львові, Зіморевича 20. VI 15—1